До
Научното жури
към ИДП при БАН
град София

Р Е Ц Е Н З И Я

от доц. д-р Райна Москова Койчева,

научна специалност “Трудово право и обществено осигуряване”,

ЮФ на УНСС, град София

определена със заповед № РД-09-45/01.04.2026 г.

на директора на Института за държавата и правото

при Българската академия на науките

за член на научното жури по конкурс за заемане на

академичната длъжност „професор“

в научно направление 3.6 „Право”,

научна специалност 05.05.10 „Трудово право и обществено осигуряване”

с единствен кандидат **Андрей Сашов Александров**

Уважаеми членове на научното жури,

След като се запознах с представените от кандидата материали, представям на Вашето внимание моята рецензия.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на секция „Гражданскоправни науки“ на Института за държавата и правото към Българската академия на науките в ДВ, бр. 24 от 06.03.2026 г.

2. Информация за кандидатите в конкурса

За участие в конкурса е подал в срок документи само един кандидат – доц. д-р Андрей Сашов Александров от секция „Гражданскоправни

науки“ на Института за държавата и правото към Българската академия на науките. Той е представил в срок необходимите документи за участие в конкурса.

Андрей Александров е завършил специалност „Право“ в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ през 2005 г.

През 2011 г. придобива ОНС „Доктор“ като редовен докторант в катедра „Трудово и осигурително право“ на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

През периода 2011-2015 г. е хоноруван преподавател в СУ “Св. Климент Охридски”, ЮФ, Катедра „Трудово и осигурително право“.

От 2017 г. и досега е доцент на основен трудов договор в ИДП на БАН.

От 2020 г. е доцент по трудово право и обществено осигуряване в Югозападен университет „Неофит Рилски“ по трудов договор за външно съвместителство.

Научната си дейност доц. д-р Андрей Александров съчетава с практика, първоначално като юрисконсулт в Държавната комисия по сигурността на информацията, а от 2008 г. и досега – като Директор на дирекция „Трудово право и миграция“ в Адвокатско дружество „Камбуров и съдружници“.

Вече повече от десет години доц. д-р Андрей Александров участва като лектор в многобройни практически обучения по актуални въпроси на трудовото и осигурителното право, организирани от различни обучителни организации.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност „Професор“

Видно от представените документи, доц. д-р Андрей Сашов Александров удовлетворява количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” по членове 2б, 29 и 29б от ЗРАСРБ, членове 1а и 60 от ППЗРАСРБ, както и изискванията на

Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП.

3.1. Оценка относно изпълнението на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ

Видно от представената от кандидата справка-декларация за минималните научни изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“, той многократно надвишава минималните изисквания на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. При общо изискуеми 450 точки по показателите от групи от А до Е, той има общо 2325 точки.

Доцент Андрей Александров е представил за участие в конкурса 1 монография, 52 статии, 7 студии и 4 глави от колективни монографии. Никоя от представените публикации не е била използвана в процедурата за заемане на академичната длъжност „Доцент“.

Доцент Андрей Александров има установени 111 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 47 цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране.

Доцент Андрей Александров има двама успешно защитили докторанти, участие в 6 национални научни проекта и в 1 международен образователен проект.

3.2. Оценка относно изпълнението на допълнителните показатели по чл. 71, ал. 12 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП

От представената от кандидата справка относно изпълнението на допълнителните показатели по чл. 71, ал. 12 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП се установи, че той покрива и голяма част от допълнителните показатели. Макар в Правилника да е предвидено, че тези допълнителни показатели се вземат под внимание при равни резултати на кандидатите, а случая тук не е такъв, тъй като доц. Андрей Александров е

единствен кандидат в конкурса, предлагам на вниманието на уважаемото жури и оценката си на цялостната научна дейност на доц. д-р Андрей Александров съобразно допълнителните показатели, за да обоснова още по-аргументирано положителната си оценка за кандидатурата му за заемането на длъжността „професор“ .

а/ Научно ръководство на докторанти – доц. д-р Андрей Александров е осъществявал и осъществява научно ръководство на общо 11 докторанта, от които двама вече са защитили успешно – Румен Антонов и Паола Класса;

б/ Участие в научни журита – доц. д-р Андрей Александров е участвал в 10 научни журита за придобиване на ОНС „Доктор“, едно научно жури за придобиване на НС „Доктор на науките“ и 9 научни журита за заемане на академичните длъжности „Главен асистент“, „Доцент“ и „Професор“ (общо 20 участия в научно жури);

в/ Участие в професионални организации и експертни комисии – доц. д-р Андрей Александров е член на Управителния съвет на Българската асоциация по трудово право и обществено осигуряване (БАТПОО) и неин научен секретар.

През 2020 г. доц. д-р Андрей Александров е бил член на Временната научно-експертна комисия на Фонд „Научни изследвания“ по конкурс за финансиране на научни изследвания по обществени предизвикателства, свързани с пандемията от COVID-19 и Член на Временната научно-експертна комисия на Фонд „Научни изследвания“ по Обществени науки.

През периода 2021-2022 г. е бил член на различни експертни комисии към НАОА;

г/ Участие в научни конференции – за периода 2016-2025 г. доц. д-р Андрей Александров има участие с научни доклади в 25 научни конференции, от които 4 международни научни конференции и 21 национални научни конференции;

д/ Участие в редакционни колегии – доц. д-р Андрей Александров е член на редакционната колегия на списание „Правна мисъл“ и член на редакционния съвет на списание „Труд и право“;

е/ Участие в организационни комитети на научни форуми и в научни редакционни съвети – доц. д-р Андрей Александров е бил секретар на Организационния комитет на научния форум „МОТ и България – 100 години и занапред“ и е участвал като член на научния редакционен съвет на 5 сборника от научни конференции;

ж/ Рецензии на монографии и сборници – за посочения период доц. д-р Андрей Александров е дал 7 рецензии на книги.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Смятам, че доц. д-р Андрей Александров има многобройни и значими научни и научно-приложните приноси в областта на трудовото и осигурителното право. Те имат както научна стойност, така и практическа полезност.

4.1. Оценка на научните и научно-приложните приноси в хабилитационния монографичен труд „Проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка“

Представеният от кандидата хабилитационен труд представлява монография в обем от 195 страници, структурирана като въведение, три глави и заключение, озаглавено „Изводи и препоръки“. Това е първият, и доколкото ми е известно, единствен опит на монографично ниво да се направи равносметка и да се оценят плюсовете и минусите на българското антикризисно законодателство по време на пандемията от Ковид -19, което само по себе си е принос в правната наука.

В първата глава са разгледани новите източници на трудови права и задължения, създадени с цел преодоляване на негативните последици от

пандемията в трудовоправен аспект. Направен е и сравнителноправен анализ със законодателства на други държави.

Втората глава е посветена на институтите на българското трудово право, засегнати от законодателните изменения във връзка с извънредното положение и извънредната епидемична обстановка. Тук авторът разглежда основните практически проблеми, свързани с въвеждането на дистанционни форми на работа, на непълно работно време, полагането на извънреден труд, ползването на платени и неплатени отпуски, изплащането на трудовите възнаграждения, преустановяването на дейността на работодателя и др. Законовите разпоредби са подложени на критичен анализ и са формулирани редица предложения de lege ferenda за тяхното прецизиране.

Третата глава е посветена на, както доц. Андрей Александров ги нарича, „неслучилите се“ промени в трудовото ни законодателство. Тук той разглежда редица съществени въпроси, по които липсва изрична уредба или тя не е достатъчно ясна и категорична. Чест прави на доц. Андрей Александров, че не се страхува да обсъжда такива спорни, деликатни и в известен смисъл политизирани въпроси, на които законодателството и практиката така и не успяха да дадат категоричен отговор, като например кой трябва да поеме разходите за PCR-тестовете и антигенните тестове на работниците и служителите, може ли работодателят да предвижда финансови стимули за ваксинираните работници и служители, въпросите, свързани с обработването на данните за ваксинационния статус на лицата (т.нар. „чувствителни лични данни“) и др. Въпреки, че не подкрепям някои от изказаните от автора становища, смятам, че обсъждането на тези въпроси представлява принос в правната наука.

В заключението авторът е обособил изводите, до които е достигнал и направените от него препоръки de lege ferenda. Именно в тези препоръки се състоят и основните научни приноси на хабилитационния труд на доц. Андрей Александров.

4.2. Оценка на научните и научно-приложните приноси в научните студии, статии и глави от колективни монографии, представени за участие в конкурса

Прави впечатление изключително широката тематика на представените научни публикации. Без преувеличение може да се каже, че почти няма съществен проблем от областта на трудовото право, по който доц. Андрей Александров да не е писал.

Андрей Александров има множество публикации както по такива класически за трудовото право теми като работното време, почивките и отпуските, дисциплинарната и имуществената отговорност, трудовото възнаграждение, прекратяването на трудовото правоотношение, съдебната защита на трудовите права и други, така и по някои сравнително нови и по-малко разработени в трудовоправната доктрина, но с голяма актуалност и практическа приложимост теми като защитата на личните данни, защитата от дискриминация на хората с увреждания, защитата от тормоз на работното място, дигитализацията на трудовоправната документация и правните последици на електронните изявления на страните по трудовото правоотношение, правно-етичните граници на работодателския контрол чрез технически средства, медиацията по трудови спорове и други.

Специално отбелязване заслужават публикациите на доц. Андрей Александров по изключително важната и наболяла тема за качеството на трудовото законодателство. Те не се ограничават до конкретен тесен проблем на трудовото право, а третират принципни положения с голямо обществено значение. Така например доц. Андрей Александров нееднократно обръща внимание на това, че приемането на множество трудови закони е неоправдано отстъпление от една десетилетна и доказала предимствата си традиция на кодификация на трудовото право. Въпросът тук обаче не е само теоретичен, а има сериозни практически последици, защото се стига до установяването на „паралелни“ и понякога взаимоизключващи се правни режими за едни и същи отношения. При това

става дума за актове с еднаква юридическа сила, при които не винаги е лесно да се прецени дали по-новият законов акт ще отмени по-стария или трябва да се приложи съотношението между общ и специален закон. Колкото по-широки са възможностите за различни тълкувания, толкова по-голяма е и вероятността от възприемане на противоречива съдебна и административна практика, което в крайна сметка рефлектира негативно и върху работниците, и върху работодателите, защото ерозира правната сигурност. Критиките, които доц. Андрей Александров отправя към неудачните законодателни решения не са самоцелни, а градивни, защото винаги дава и предложения de lege ferenda за усъвършенстване на нормативната уредба. В това се състои и главният му принос за трудовоправната наука. Този принос би могъл да има и практическо измерение, стига законодателят да е готов да го „чуе“. За съжаление обаче в България законодателят рядко се съобразява със становищата, изложени в правната доктрина и връзката между законодателството и науката е предимно еднопосочна.

В областта на осигурителното право доц. Андрей Александров има по-малко публикации, но те също имат висока научна стойност и принос в правната наука. Така например отбелязване заслужава изследването му, посветено на дългосрочната грижи за възрастни хора като осигурен социален риск, познат на други европейски правни системи. Той обоснова извода, че дългосрочната грижа следва да се извади от предметния обхват на социалното подпомагане, защото така се предпоставя, че от нея се нуждаят само социално слаби граждани, което не е вярно. Напълно подкрепям изразеното от доц. Андрей Александров становище, че въпреки неизбежното увеличаване на осигурителната тежест, заслужава сериозно обмисляне въвеждането на дългосрочната грижа като нов осигурен социален риск в българската осигурителна система.

Друго изследване на доц. Андрей Александров в областта на осигурителното право проследява най-общо пенсионно-осигурителния

модел в България, видовете пенсии и случаите, когато осигурителната система се оказва безсилна да покрие нуждите на лицата в напреднала възраст и се налага включването на системата на социалното подпомагане.

Доцент Андрей Александров нееднократно е писал и по въпросите, свързани с максималния осигурителен доход.

В обобщение може да се каже, че представените от кандидата в конкурса научни статии и студии имат приносно значение както за трудовоправната и осигурителноправната наука, така и за практиката.

Заключение

С оглед на гореизложеното:

1. Смятам, че доц. д-р Андрей Александров напълно отговаря на изискванията на чл. 29, ал. 1 и чл. 29б, ал. 1 и 2 от ЗРАСРБ, на чл. 60, ал. 1 от ППЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП за заемане на академичната длъжност „професор“.

2. Убедено давам положителна оценка за кандидатурата на доц. д-р Андрей Александров за заемането на длъжността „професор“.

3. Препоръчвам на членовете на научното жури да предложат на Научния съвет към Института за държавата и правото при Българската академия на науките да избере доц. д-р Андрей Сашов Александров на академичната длъжност „Професор“ в научно направление 3.6 „Право”, научна специалност 05.05.10 „Трудово право и обществено осигуряване”.

29.06.2026 г. .....

град София доц. д-р Райна Койчева